

Agnieszka NOWACZEK*, Maciej HOJDUS** Joanna KULCZYCKA*

Skuteczność i efektywność dotacji dla małopolskich przedsiębiorców

Streszczenie: Środki unijne przeznaczone na rozwój przedsiębiorczości cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem zarówno wśród przedsiębiorców, jak i osób rozpoczynających działalność na własny rachunek. Jednak korzystanie z nich, jak wskazują przeprowadzone badania, wykorzystywane jest często jako bezzwrotna pomoc mająca na celu doraźną poprawę sytuacji finansowej firmy, szczególnie wśród małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) stanowiących najliczniejszą grupę podmiotów w Polsce. Artykuł stanowi podsumowanie rezultatów i bezpośrednich efektów badań prowadzonych w 2014 r. w Instytucie Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN (IGSMiE PAN) w Krakowie. Prezentowane wnioski bazują na wynikach badań ankietowych przeprowadzonych na bazie ściśle wyselekcjonowanej próbie badawczej 250 małopolskich przedsiębiorców. Uzyskane rezultaty zostały porównane z badaniami prowadzonymi na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie. W Małopolsce, w latach 2008–2013 powiatowe urzędy pracy oraz instytucje dysponujące dotacjami wsparły prawie 39,7 tys. osób rozpoczynających działalność gospodarczą. Firmy korzystające z dotacji to głównie forma samozatrudnienia. Część z nich tworzy także dodatkowe miejsca pracy, zwiększając popyt na usługi oraz przyczyniając się do zmniejszenia ilości osób bezrobotnych w regionie. W artykule dokonano próby oceny wpływu dotacji unijnych na funkcjonowanie i rozwój nowo powstałych firm w Małopolsce. Analizowano m.in. okres przeżywalności podmiotów, poziom inwestowania oraz działalność eksportową MŚP. Badano również strukturę otrzymanej pomocy z uwzględnieniem dostępnych w tym czasie programów, i na tej podstawie sformułowano wnioski dotyczące sposobów wykorzystania środków unijnych. Wskazano podstawowe determinanty wpływające na skuteczność i efektywność dotacji oraz na podstawie przeprowadzonych badań scharakteryzowano beneficjentów korzystających z instrumentów wsparcia.

Słowa kluczowe: efektywność zatrudnienia, MŚP, Małopolska, dotacje, fundusze strukturalne Unii Europejskiej

* Mgr, *** Dr hab., prof. AGH, Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN, Kraków.

** Doktorant, AGH Akademia Górniczo-Hutnicza, Kraków, Wydział Zarządzania, Kraków;
e-mail: maciej.hojdus.282@zarz.agh.edu.pl.

The effectiveness of grants for malopolska enterprises

Abstract: EU funding for the development of entrepreneurship enjoys high interest from both entrepreneurs and people starting out on their own account. However, the use of financial support, as it is shown in these studies, often is used as a non-refundable help aimed at the temporary financial position of the company, especially among small and medium-sized enterprises (SMEs), which are the largest group of entities in Poland. This article shows a summary of the results and the direct effects of the research conducted by the Institute of Mineral and Energy Sciences (MEERI PAN) in Krakow. The presented findings are based on surveys carried out on the basis of strictly-selected study sample of 250 Małopolska entrepreneurs and the findings are compared with the other results of the study. In the years 2008-2013 in the Małopolska region, county employment agencies and granting institutions have supported nearly 39,700 people setting up a business. Companies which received a grant, work mostly as a form of self-employment. Some of them also created additional workplaces leading to the increase in demand for services and to the reduction in unemployed people in the region. The article attempts to assess the impact of the EU grant on the functioning and development of start-ups in the Małopolska region, based on e.g., length of entities' survival, level of investment and export activities of SMEs. The analysis covered the structure of the received support, taking into account available programs. The conclusions about the most common uses of the EU funds were identified. The basic determinants that affect the effectiveness and efficiency of grants, and characteristics of the beneficiaries of support instruments were indicated.

Keywords: effectiveness of employment, SMEs, Małopolska region, grants, EU structural funds

Wprowadzenie

W Polsce, w latach 2007–2013, podmioty gospodarcze mogły korzystać z różnych form wsparcia finansowego ze środków unijnych i krajowych na realizację projektów inwestycyjnych i nieinwestycyjnych. Według oficjalnych danych Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju od początku uruchomienia programu do 21 grudnia 2014 r. złożono 300,9 tys. wniosków na kwotę dofinansowania 611,1 mld zł. W tym samym okresie podpisano z beneficjentami 104 669 umów o dofinansowanie wydatków kwalifikowalnych na kwotę 409,9 mld zł, w tym dofinansowanie z UE 286,3 mld zł (101,5% alokacji na lata 2007–2013). Wartość wydatków uznanych za kwalifikowalne w złożonych wnioskach o płatność wyniosła 319 mld zł, w tym z UE 225,6 mld zł (MRR 2008). Środki finansowe przeznaczone były na realizację m.in. poprawy zdolności do zatrudnienia i samozatrudnienia oraz promocji przedsiębiorczości.

Wsparcie w obszarze Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (POKL) w Małopolsce było odpowiedzią na wyraźnie dostrzegany przed 2008 r. brak kapitału w sektorze prywatnym, który stanowił istotną barierę wzrostu. Wskazywały na to przede wszystkim niskie nakłady na inwestycje (w tym na działalność innowacyjną) polskich przedsiębiorców oraz deficyt w firmach wiedzy eksperckiej (zwłaszcza z sektora MSP), która mogłaby pozwolić tym podmiotom na wyznaczenie indywidualnych ścieżek rozwoju konkurencyjnej działalności gospodarczej w perspektywie Jednolitego Rynku Europejskiego. Przeznaczanie środków w postaci dotacji na rozwój nowych podmiotów gospodarczych w latach 2007–2013 było powszechną praktyką Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO), także w Małopolsce. Małopolscy przedsiębiorcy, dzięki wsparciu w postaci, zarówno dotacji, jak i wsparciu pomostowemu na założenie i rozwój własnej działalności gospodarczej, mieli przyczynić się do szybszego wzrostu gospodarczego oraz rozwoju regionalnego.

W artykule dokonano oceny rezultatów i bezpośrednich efektów działań 6.1.3, 6.2. i 8.1.2 POKL w Małopolsce na bazie badań ankietowych wśród beneficjentów. Zastosowano dwa warianty, w zależności od opcji, którą wybierał respondent CATI (wywiad telefonicz-

ny wspomagany komputerowo) lub CAWI (ankiety internetowej wypełnianej samodzielnie przez respondenta). Z badań prowadzonych w latach 2008–2012 w IGSMiE PAN wynika, iż większość małopolskich przedsiębiorców utrzymała założoną działalność gospodarczą przez okres objęty wsparciem. Po jego upływie zamykano działalność, dotyczyło to zwłaszcza podmiotów uruchomionych z wykorzystaniem dotacji z Urzędu Pracy. Po czterech latach poziom przeżywalności firm powstałych dzięki otrzymanym dotacjom zrównywał się z poziomem przeżywalności ogółu tego typu działalności w Małopolsce. Jako główny czynnik obniżający i hamujący poziom rozwoju i przeżywalności MSP respondenci podawali wysokie podatki i opłaty. Biorąc pod uwagę fakt, że mogli oni korzystać również ze wsparcia pomostowego oraz preferencyjnych warunków ubezpieczenia społecznego przez 24 miesiące, można uznać że ich funkcjonowanie przez 12 miesięcy bez zewnętrznego wsparcia świadczy o możliwości jej dalszego rozwoju.

1. Cel badań skuteczności i efektywności instrumentów wsparcia w województwie małopolskim

W Małopolsce, w latach 2008–2012, ze środków POKL przyznano ponad 10,4 tys. dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej. W tym czasie ze środków Funduszu Pracy Powiatowe Urzędy Pracy udzieliły 12,9 tys. dotacji na ten sam cel. Łącznie dotacje na uruchomienie działalności gospodarczej otrzymało ponad 23 tys. osób mieszkujących w Małopolsce (Zał. do Uchw. XLIX/79/14). Środki finansowe były dostępne ramach trzech działań:

- 6.1.3 – Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych. Podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób pozostających bez zatrudnienia oraz stworzenie warunków dla rozwoju aktywności zawodowej w regionie.
- 6.2 – Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości oraz samozatrudnienia. Promocja oraz wspieranie inicjatyw i rozwiązań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy oraz budowy postaw kreatywnych, służących rozwojowi przedsiębiorczości i samozatrudnienia.
- 8.1.2 – Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie. Podniesienie i dostosowanie kwalifikacji i umiejętności osób pracujących do potrzeb regionalnej gospodarki.

Większość podmiotów, które uzyskały dotacje, rozwija się nadal dynamicznie, jednak część z nich zakończyła działalność zaraz po zakończeniu formalnego obowiązku utrzymania firmy. Dlatego też istotna jest identyfikacja i ocena długofalowych efektów wsparcia, ich trwałości oraz czynników decydujących o sukcesie, które wpłynęły na przeżywalność firm, co było celem głównym prowadzonych badań. Cel ten osiągnięto realizując cele szczegółowe:

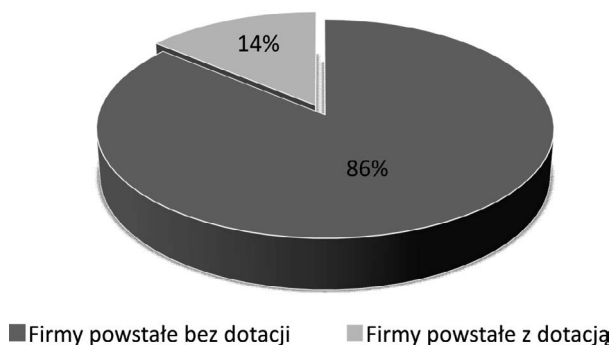
- określenie struktury powstałych dzięki wsparciu MSP w poszczególnych działaniach,
- ocena skuteczności wsparcia beneficjentów,
- ocena skuteczności wsparcia w podziale na poszczególne instrumenty wsparcia: szkolenia, doradztwo wsparcie pomostowe, jednorazowa dotacja inwestycyjna,
- identyfikacja wpływu powstałych firm na ograniczenie bezrobocia w regionie,
- ocena przeżywalności nowopowstałych firm,
- identyfikacja czynników sukcesu firm, które kontynuują działalność.

2.1 Charakterystyka respondentów, dobór metody i grupy badawczej

Badanie objęło przedsiębiorców ze wszystkich powiatów województwa małopolskiego, którzy w latach 2008–2012 skorzystali z instrumentów wsparcia. Przebadano łącznie ponad 200 osób, stanowiących reprezentatywną próbę badawczą. Ankietyzację prowadzono w dwu wariantach, w zależności od opcji, którą wybierał respondent:

- CATI, wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo,
- CAWI, ankiety internetowe do samodzielnego wypełnienia przez respondenta.
- Ankieterzy kontaktowali się ze wszystkimi osobami, które założyły firmy w ramach trzech działań 6.1.3, 6.2. i 8.1.2 POKL.

Łącznie dotacje na uruchomienie działalności gospodarczej otrzymało ponad 23 tys. osób zamieszkujących Małopolskę. Porównując tę liczbę osób z liczbą około 160 tys. podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych w Rejestrze Gospodarki Narodowej (REGON) okazało się, że 14% firm powstało dzięki dotacjom (rys. 1).

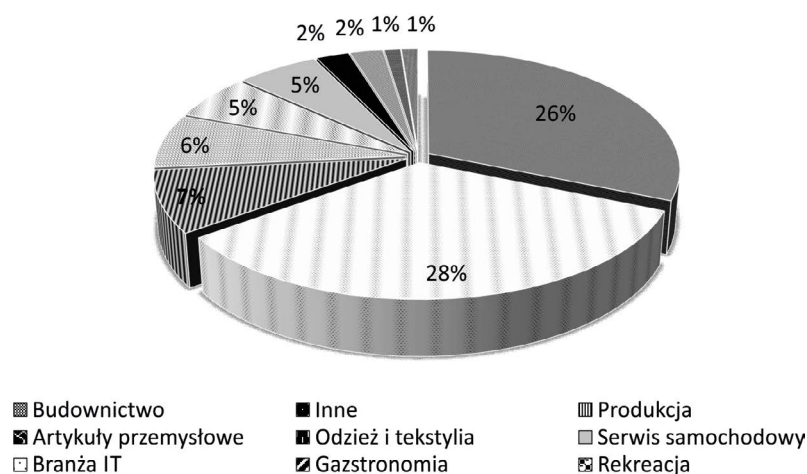
Rys. 1. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w Małopolsce w latach 2008–2012

Źródło: opracowanie własne

Fig. 1. Economic entity registered in the Małopolska region in 2008–2012

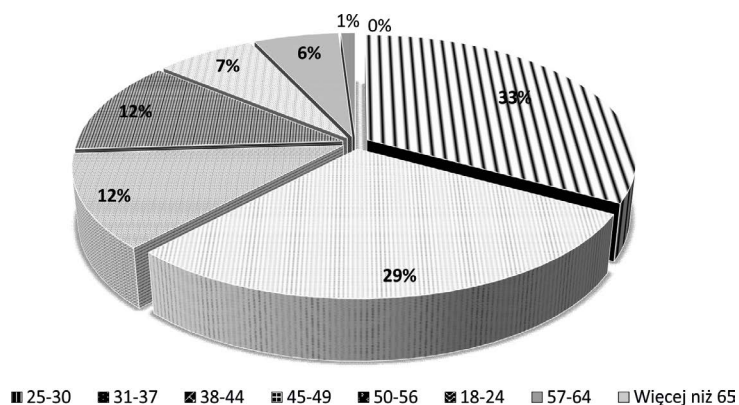
Najwięcej dotacji otrzymali mieszkańcy Krakowa (1109) oraz powiatów nowosądeckiego (1108) i limanowskiego (980), najmniej – powiatu tatrzańskiego (55 – tak mała liczba dotacji wynika z niestosowania tego instrumentu w ramach działania 6.1.3). Ponad trzy czwarte wszystkich dotacji przyznały Powiatowe Urzędy Pracy (PUP). Wśród osób, które otrzymały dotacje, udział kobiet wynosił 39%, a mężczyzn – 61%, co jest związane bezpośrednio z charakterem prowadzonej działalności gospodarczej. Najwięcej firm biorących udział w badaniu działa w sektorze budownictwa (26%), produkcji (7%), a inne branże stanowiły 28%, w tym sektor usług transportowych (rys. 2).

Zdecydowana większość beneficjentów posiadała wykształcenie średnie (40%) i wyższe (35%). Osoby z wykształceniem zawodowym stanowiły 25% badanych. Przy czym grupa beneficjentów dotowanych przez urzędy pracy charakteryzowała się niższym poziomem wykształcenia. Mniej było osób z wykształceniem wyższym lub pomaturalnym, a więcej z gimnazjalnym, a dominowały osoby z wykształceniem średnim (40%). Może to być związane z wymogami PUP stawianymi ubiegającym się o dotacje. Największą grupę osób, które skorzystały z instrumentów wsparcia stanowiły osoby w wieku 25–30 lat (33%) oraz 31–37 lat (29%). Najmniejszą grupę osoby po 50. roku życia (rys. 3). Pomimo prób wdrażania

Rys. 2. Struktura branżowa podmiotów, które otrzymały dotacje
Źródło: opracowanie własne

Fig. 2. The structure of an economic entity that received grants

Rys. 3. Struktura wiekowa (%) beneficjentów korzystających z dotacji
Źródło: opracowanie własne

Fig. 3. Age structure (%) of beneficiaries using grants

nia i realizowania działań przeznaczonych dla osób 50+, ich odsetek był niewielki. Również osoby bardzo młode – w wieku 18–24 lata stanowiły tylko 6% badanych respondentów, co wiąże się być może z wymogami posiadania doświadczenia i kwalifikacji.

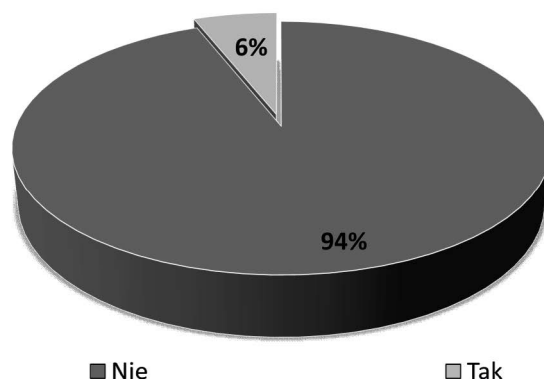
W badanym okresie największa liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych była w 2010 r. (65%) i 2012 r. (56%). W 2011 roku było to 41% firm, a w 2009 roku tylko 27%. Natomiast największy udział wyrejestrowanych firm odnotowano w 2012 r. – 12%. W 2013 roku było ich tylko 8%, a roku 2011 – 5%. Firmy funkcjonujące (o statusie aktywnych) stanowiły podczas prowadzonego badania 75%.

Analizując moment rozpoczęcia i zakończenia działalności gospodarczej można zauważyć, że średnia przeżywalność nowo powstałej dotowanej firmy w Małopolsce wynosi 26 miesięcy.

Ta prawidłowość wynika głównie z 24 miesięcznych profitów, z których mogą korzystać beneficjenci.

Przedsiębiorcy jako główny powód likwidacji firmy wskazali problemy związane z podatkami i ubezpieczeniami społecznymi, trudności ze znalezieniem klientów oraz dużą konkurencją na rynku. Można zatem wnioskować, że głównym problemem w utrzymaniu funkcjonowania firm był brak umiejętności prawidłowego zaplanowania i prowadzenia działalności gospodarczej. Tylko 15% analizowanych firm deklarowało zatrudnienie pracownika lub pracowników w formie umowy o pracę. Mogły bowiem zatrudniać pracowników na podstawie umów cywilnoprawnych, tj. umów zlecenia lub o dzieło. W biznesplanach 59% firm deklarowało, że oprócz dotacji przeprowadzono inwestycje w zakup środków trwałych, w tym samochodów firmowych, urządzeń itp. Finanse na zakup środków trwałych pochodziły z funduszy własnych, leasingów, kredytów bankowych lub pożyczek z funduszy pożyczkowych. Oznacza to że, nowo powstałe firmy przyczynią się do zwiększania zasobów kapitałowych oraz do wzrostu produktywności pracy, gdyż poziom inwestycji jest jednym z głównych mierników rozwoju. MSP dzięki uzyskanej dotacji na założenie i rozwój działalności gospodarczej nie tylko stworzyły miejsca pracy, ale również inwestowały często w nowe technologie, zwiększając tym samym poziom konkurencyjności gospodarki.

Tylko 6% analizowanych przedsiębiorstw deklarowało prowadzenie działalności eksportowej, a 94% nie wprowadziło sprzedaży na rynki innych krajów (rys. 4).

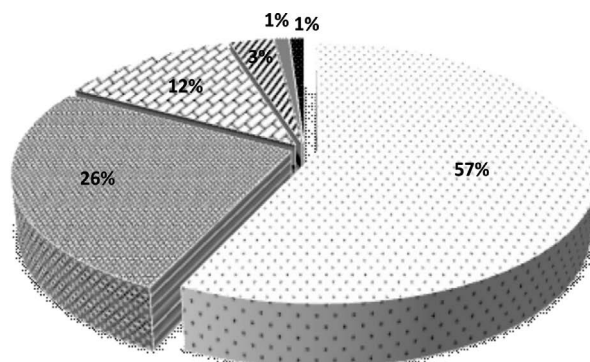

Rys. 4. Udział przedsiębiorstw (%) prowadzących działalność eksportową
Źródło: opracowanie własne

Fig. 4. The share of enterprises (%) engaged in export activity

Najwięcej firm (57%) otrzymało dotację w wysokości 15–20 tys. zł, 26% w wysokości 30–40 tys. zł, a 12% najmniejszą kwotę dotacji (poniżej 15 tys. zł, rys. 5). Natomiast aż 77% firm nie otrzymało tzw. wsparcia pomostowego na bieżące wydatki przez pierwszych 6 miesięcy. Z tych którzy otrzymali 11% deklarowało otrzymanie jej w kwocie powyżej 800 zł, a 10% od 600–800 zł (rys. 6).

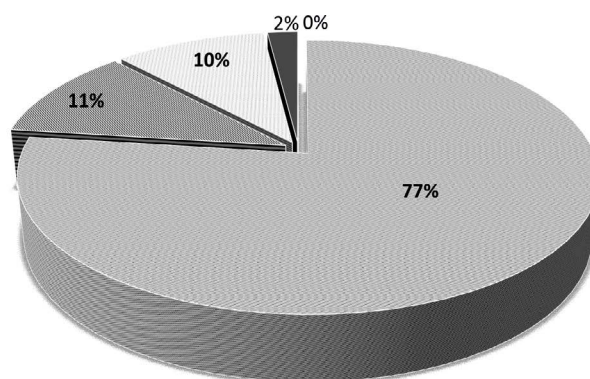
Wsparcie pomostowe było najlepiej ocenianą formą pomocy: 99,8% beneficjentów, którzy z niej korzystali, oceniło ją jako przydatną (w tym 92,5% jako bardzo przydatną). 59% beneficjentów wsparcie pomostowe przeznaczyło na opłacenie składek ZUS. Ponad 28% opłacało koszty wynajmu lokalu, energii i innych mediów, a 22% kupiło niezbędne wyposażenie i materiały niezbędne do prowadzenia działalności. Inne deklaracje dotyczyły

□ 15-20 tys. zł   ■ 30-40 tys. zł   ■ <15 tys. zł   ■ 20-25 tys. zł   ■ 25-30 tys. zł   ■ >40 tys. zł

Rys. 5. Struktura podmiotów (%) pod względem wysokości otrzymanej dotacji
Źródło: opracowanie własne

Fig. 5. The structure of entities (%) according to the amount of received grants

■ Nie dotyczy   ■ 800 zł   ■ 600-800 zł   ■ 400-599 zł   ■ <400 zł

Rys. 6. Struktura podmiotów (%) pod względem wysokość wsparcia pomostowego
Źródło: opracowanie własne

Fig. 6. The structure of entities (%) according to the amount of bridging support

kosztów transportu (niecałe 10%, w tym zakup samochodu, paliwa, biletów) oraz innych materiałów i usług niezbędnych firmie (niecałe 9%, m.in. na zakup materiałów biurowych, środków czystości, koszty druku, ubezpieczenia, obsługi strony internetowej, opłaty pocztowe). Znaczną grupę stanowiły osoby finansujące ze wsparcia pomostowego koszty obsługi księgowej (ponad 7%). W kategorii „inne” znalazły się przede wszystkim bieżące opłaty, koszty prowadzenia firmy czy koszty utrzymania działalności. Zaliczono tu także nieliczne wskazania dotyczące kosztów remontu i urządzenia lokalu. Na uwagę zasługuje natomiast mała liczba beneficjentów wskazujących na koszty szkoleń i kursów dla przedsiębiorcy i pracowników oraz zakup surowców, materiałów i towaru.

2. Wsparcie MSP w nowej perspektywie finansowej 2014–2020

Rząd RP przewiduje że do 2020 r. nakłady na badania i prace rozwojowe (B+R) wzrosną z obecnego poziomu 0,9% do 1,7% PKB, w tym nakłady poniesione na B+R przez sektor prywatny (firmy i przedsiębiorców) ulegną zwiększeniu do 0,8% PKB. Dlatego w najbliższej perspektywie finansowej największy nacisk położony zostanie na innowacyjne inwestycje. Dotyczyć to będzie zarówno konkursów organizowanych w ramach programów krajowych, jak i regionalnych. Na B+R kierowana będzie pomoc bezzwrotną, a na wdrożenie ich wyników przewidziane jest przede wszystkim wsparcie zwrotne w postaci preferencyjnych kredytów, pożyczek i gwarancji oraz zaangażowania kapitału funduszy podwyższonego ryzyka – typu *seed* lub *venture*. Według ekspertów CRiDO Taxand Sp. z o.o. w raporcie *Rynek B+R+I w Polsce*, kluczem do realizacji tych założeń ma być wspieranie współpracy nauki z biznesem oraz kierowanie wsparcia w pierwszej kolejności na krajowe i regionalne inteligentne specjalizacje.

W perspektywie finansowej 2014–2020 pomoc regionalna będzie jednym z podstawowych rodzajów pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom. Jej głównym celem jest pobudzenie rozwoju gospodarczego i zatrudnienia w mniej uprzywilejowanych (np. z racji położenia) regionach. W ramach tego narzędzia pomoc przybiera formy: od bezpośrednich dotacji, przez zwrotne instrumenty finansowe, aż po zwolnienia podatkowe, np. w obrębie specjalnych stref ekonomicznych (Cieszkowska 2015). Na 16 RPO przeznaczonych zostało niemal 56% środków EFRR oraz 68% alokacji EFS. Kwotowo to dwukrotnie więcej niż w poprzedniej perspektywie finansowej UE (w okresie 2007–2013 było to 16,5 mld euro). W latach 2014–2020 wsparcie dla MSP przewidziano przede wszystkim w dwóch celach tematycznych:

- promowania inwestycji przedsiębiorstw B+I, rozwoju powiązań między przedsiębiorstwami, centrami B+R i szkołami wyższymi, wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wcześniejszej walidacji produktów i zaawansowanych zdolności produkcyjnych oraz pierwszej produkcji w dziedzinie kluczowych technologii,
- podnoszeniu konkurencyjności sektorów: MSP, rolnego, rybołówstwa i akwakultury.

Do realizacji wymienionych celów mają służyć następujące instrumenty finansowe:

- pożyczki dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- bezzwrotne dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy,
- dotacje na spłatę odsetek,
- wsparcie doradczo-szkoleniowe dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej przez wyspecjalizowane instytucje oraz zgodnie z wypracowanymi i obowiązującymi standardami świadczenia usług,
- wspieranie rozwoju kwalifikacji pracowników zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami przedsiębiorstw,
- dostarczanie kompleksowych usług (szkoleniowych, doradczych, diagnostycznych) odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw,
- wdrażanie zarządzania strategicznego i nowoczesnych metod zarządzania przedsiębiorstwem,

- wsparcie na rzecz zapobiegania sytuacjom kryzysowym przedsiębiorstw, które odczuwają negatywne skutki zmiany gospodarczej,
- zapewnienie przedsiębiorcy, który znalazł się w sytuacji kryzysowej, wsparcia doradczego w zakresie opracowania i wdrażania planu rozwoju działalności/planu restrukturyzacji (Cieszkowska 2015).

Pomoc regionalna będzie jednym z podstawowych rodzajów pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom w nadchodzącym okresie. Poszukując skutecznych narzędzi, w Małopolsce zaproponowano w latach 2014–2020:

- bezzwrotne wsparcie w formie bonu na innowacje dla MSP przeznaczone na zakup usługi/usług B+R, istotnych dla Beneficjenta w procesie opracowywania nowego lub ulepszanego produktu/usługi, bądź też zmian procesowych w przedsiębiorstwie;
- fakultatywne wsparcie dla MSP w formie usług wspierających bon na innowacje, ukierunkowanych na inkubowanie działalności B+R, obejmujących wykonanie audytu technologicznego i/lub doradztwo w wyborze Wykonawcy usługi/usług B+R finansowanej w ramach bonu i/lub wsparcie w przygotowaniu wniosku o bon;
- bon na zainicjowanie współpracy:
  - wsparcie przeznaczone jest dla podmiotów z sektora MSP, które w okresie 3 lat przed dniem złożenia wniosku nie skorzystały z usług tego rodzaju jednostek, które mogą być wykonawcami usług świadczonych w ramach bonów objętych programem Małopolski Bon na Innowacje,
  - wnioskodawca może uzyskać wsparcie w tej formie wyłącznie jeden raz,
  - maksymalna wartość bonu wynosi 50 tys. zł, przy wsparciu do 90% wydatków kwalifikowanych,
  - wnioskodawca zapewnia finansowanie projektu w części nieobjętej wsparciem, tj. podatek VAT, koszty zakupu usługi netto przekraczające kwotę 50 tys. zł oraz wkład własny na poziomie minimum 10% całkowitych wydatków kwalifikowanych;
- bon na kontynuowanie współpracy:
  - wsparcie przeznaczone jest dla podmiotów z sektora MSP, które w okresie do 3 lat przed złożeniem wniosku skorzystały z bonu typu A lub wsparcia w jakiegokolwiek innej formie (udokumentowanego i realizowanego przez jednostki, które mogą być wykonawcami usług świadczonych w ramach MBI),
  - wnioskodawca może uzyskać wsparcie w tej formie więcej niż jeden raz w okresie realizacji programu, jednak nie więcej niż jeden raz w ramach danego naboru,
  - maksymalna wartość bonu wynosi 50 tys. zł, przy wsparciu do 80% wydatków kwalifikowanych w przypadku bonu uzyskanego po raz pierwszy, przy czym w przypadku uzyskania wsparcia w formie bonu po raz kolejny, poziom dofinansowania będzie każdorazowo pomniejszany o 10%,
  - wnioskodawca zapewnia finansowanie w części nieobjętej wsparciem, tj. podatek VAT, koszty zakupu usługi netto przekraczające kwotę 50 tys. zł oraz wkład własny na poziomie min. 20% wydatków kwalifikowanych.

Analizując nowe projekty wsparcia dla MSP nie można pominąć jeszcze jednego bardzo istotnego zagadnienia czyli internacjonalizacji, a inaczej mówiąc umiędzynarodowienia realizowanego zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym m.in. poprzez:

- wsparcie działalności przedsiębiorstw nastawionych na wzrost eksportu i zdobywanie nowych rynków zbytu,

- wsparcie międzynarodowej współpracy gospodarczej przedsiębiorstw – finansowanie misji gospodarczych, wizyt studyjnych itp.,
- promocję przedsiębiorstw na rynkach międzynarodowych – finansowanie udziału przedsiębiorstw na wystawach, targach itp.

Zaproponowane rozwiązania umożliwią MSP pokonanie niektórych barier rozwoju i zwiększą zdolność do zatrudnienia oraz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych i osób pozostających bez zatrudnienia, jak również pozwolą na promocję przedsiębiorczości oraz samozatrudnienia.

Jak wynika z prezentowych badań, programy operacyjne w ramach perspektywy finansowej 2007–2013 spełniły swoje zadanie i pozwoliły na poprawę kondycji finansowej i rozwój MSP. Jednak zakres przedmiotowy był zdecydowanie węższy od obecnie proponowanego. Stworzenie MSP możliwości poszerzenia swojej działalności o nowe obszary życia gospodarczego wspierane fachowym doradztwem przy znaczącym udziale środowisk akademickich pozwoli na skuteczną i efektywną promocję rozwoju przedsiębiorczości.

Podsumowanie

Przeprowadzone badania pozwoliły na ocenę długofalowych efektów wsparcia. Identyfikacja czynników sukcesu, wpływających na przeżywalność firm założonych ze środków dostępnych w postaci dotacji w województwie małopolskim, oraz zagrożeń powodujących upadek i zamykanie firm jest podstawą dla prowadzenia długofalowej polityki wsparcia. Z prezentowanej analizy wynika, iż dzięki wsparciu w postaci dotacji powstały mikroprzedsiębiorstwa, które zazwyczaj tworzone były przez mężczyzn z wykształceniem średnim lub wyższym. Działały w różnych branżach, jednak dominującym sektorem było budownictwo. Osoby te prowadziły zazwyczaj jednoosobową działalność gospodarczą tzw. samozatrudnienie, działały zwykle na rynku lokalnym lub krajowym. Jako pozytywne zjawisko można uznać iż 59% z nich deklarowało, iż prowadziło inwestycje w środki trwałe w celu rozwoju firmy, co może przekładać się również na bardziej dynamiczny rozwój w regionie ich funkcjonowania. Zidentyfikowane ogólne bariery działania sektora MSP dotyczą również tych firm, które powstały dzięki dotacjom. Dotyczą one w szczególności:

- Bariery prawnej – brak jest przede wszystkim przejrzystości i jednoznaczności dotyczącej zagadnień związanych z podatkiem i akcyzą. To skutkuje podnoszeniem kosztów, które w nieuzasadniony sposób obciążają działalność, zmniejszając przy tym konkurencyjność firm na rynku wewnętrznym. Nieustanna zmienność prawa podatkowego dotyczącego stawki podatku VAT jest jednym z głównych problemów, z jakimi musi zmagać się polski przedsiębiorca.
- Warunków zatrudnienia i kosztów pracy – pomimo, iż koszty pracy w Polsce nie są tak wysokie jak w państwach zachodnich, jednak struktura samych wydatków jest bardzo niekorzystna. Koszty płacowe w MSP stanowią około 70% kosztów związanych z zatrudnieniem. Przedsiębiorcy z sektora MSP muszą budować swoją konkurencyjną pozycję w oparciu o jakość i specjalizację, muszą oni również dostosować swoją ofertę do dużych potrzeb klientów. Do realizacji tego typu założeń konieczne jest posiadanie wykwalifikowanego i sprawnego personelu. Zapotrzebowanie na wyspecjalizowanych fachowców z określonych branż, wymaga zmian w prawie, które

umożliwiły by pracodawcom możliwości elastycznego zatrudniania personelu. Obecnie polskie prawo takich form nie oferuje, co powoduje mniejszą elastycznością na rynku pracy.

- Istnienia szarej strefy – szara strefa obecnie dominuje szczególnie w sektorze budowlanym. Nieujawnione obroty szacuje się tu na około 37%, a od 35% pracowników nie odprowadza się żadnych składek i podatków (Sochan 2014). Dla firm, które rzetelnie wywiązują się ze swoich zobowiązań wobec Urzędu Skarbowego oraz ZUS-u, istnienie szarej strefy oznacza obniżenie konkurencyjności. W efekcie ceny oferowanych usług i towarów są wyższe niż w firmach, które ukrywają swoje dochody.

Nowo powstające podmioty zazwyczaj znają istniejące bariery, jednak pomoc w postaci dotacji częściowo je niweluje. Proponowane wsparcie na współpracę sektora MSP z nauką z jednej strony pozwoli na poszukiwanie innowacyjnych rozwiązań oraz aktywnie działać i rozwijać się w ekonomicznych niszach i rynkach z drugiej zwiększa ryzyko, które występuje przy wprowadzaniu nowych produktów i rozwiązań na rynek, stąd powinna być szczegółowo prowadzona analiza konkurencyjności i innowacyjności.

Literatura

- Cieszkowska, D. 2015. *Pieniądze dla firm cz. 1 Fundusze z UE 2014–2020*. Wyd. Infor. Biznes Sp. z o.o., ISBN 978-83-64085-62.
- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. 2008. *Pomoc publiczna w programach operacyjnych 2007–2013*. Wyd. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, ISBN 978-83-7610-004-3.
- Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. 2014. *Postępy w realizacji Narodowej Strategii Spójności 2007–2013 – stan na 21 grudnia 2014 r.*, [Online] Dostępne w: www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/AnalizyRaporty-Podsumowania/poziom/Strony/postepy_nss_21122014_22122014.aspx [Dostęp: 29 grudnia 2014].
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylecia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006.
- Sochan, J. 2004. *Charakterystyka i znaczenie sektora MSP w Polsce*. SKN Finansów Przedsiębiorstwa, [Online] Dostępne w: <http://www.centrumwiedzy.edu.pl> [Dostęp: 7 grudnia 2014].
- Załącznik do Uchwały nr XLIX/79/14 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 31 marca 2014 r. (2014) Rynek Pracy w Małopolsce, Ocena sytuacji na rynku pracy województwa małopolskiego w 2013 roku, Wyd. Woj. Urząd Pracy w Krakowie, ISSN 2081-9250.

